

Sprawozdanie z X Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Sekcji Audiologicznej i Sekcji Foniatrycznej Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi, 28–30.05.2015 r., Bydgoszcz

Edyta Piłka

Instytut Fizjologii i Patologii Słuchu, Światowe Centrum Słuchu, Zakład Audiologii Eksperymentalnej, Warszawa/Kajetany

Adres autora: Edyta Piłka, Światowe Centrum Słuchu, Zakład Audiologii Eksperymentalnej, ul. Mokra 17, Kajetany, 05-830 Nadarzyn, e-mail: e.pilka@ifps.org.pl

Uroczyste rozpoczęcie konferencji, której przewodniczyła dr hab. n. med. A. Sinkiewicz – kierownik Kliniki Foniatrii i Audiologii Collegium Medicum w Bydgoszczy UMK w Toruniu, miało miejsce w Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy. Po przywitaniu gości przez dr A. Sinkiewicz głos zabrali prof. H. Kaźmierczak, przewodniczący Zarządu Głównego PTOCHGiSz, prof. M. Śliwińska-Kowalska, Konsultant Krajowy w Dziedzinie Audiologii i Foniatrii, prof. H. Skarżyński, Konsultant Krajowy w Dziedzinie Otorynolaryngologii, oraz prof. G. Mielnik-Niedzielska, Konsultant Krajowy w Dziedzinie Otorynolaryngologii Dziecięcej. Następnie wręczone zostały odznaczenia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego dla zasłużonych lekarzy w dziedzinie audiologii i foniatrii z tego województwa.

Wykład pt. „Neuroanatomiczne podstawy procesu komunikatywnego” inaugurujący część naukową konferencji wygłosił prof. A. Obrębowski z Poznania. Podkreślił w nim, iż uwzględniając czynnościowy podział układu nerwowego, można wyróżnić w procesie komunikatywnym człowieka trzy części – aferentną (układ słuchowy, wzrokowy i somatyczny), nadrzędną (mózgowie, w którym zachodzą procesy ośrodkowego przetwarzania informacji) i eferentną. Zadaniem tej ostatniej jest przekazanie zakodowanej informacji do obwodowego narządu mowy, układu oddechowego i narządu głosu drogami zstępującymi – piramidową i pozapiramidową. Zaznaczył także, że na przebieg procesu komunikatywnego oddziałują układ autonomiczny i limbiczny. Jednakże dopiero zestawienie biologicznego modelu werbalnego porozumiewania się człowieka z czynnościowym podziałem układu nerwowego stwarza przesłanki do lepszego zrozumienia procesu komunikatywnego.

Pierwsza sesja, której przewodniczyły prof. B. Wiskirska-Woźnica oraz dr hab. n. med. A. Szkielkowska, poświęcona była neurogennym i psychogennym zaburzeniom głosu i mowy. Sesję tę otworzył wykład prof. H. Skarżyńskiego pt. „Implanty słuchowe w praktyce klinicznej”. Profesor Skarżyński w bardzo ciekawy sposób przedstawił historię implantów oraz omówił aktualnie stosowane rozwiązania

w różnych rodzajach niedosłuchów. Kolejny wykład, dotyczący ośrodkowych zaburzeń mowy, zaprezentowała prof. B. Wiskirska-Woźnica z Poznania. Zwróciła w nim uwagę na problemy diagnostyczne wynikające z lokalizacji zmian w ośrodkowym układzie nerwowym, a także na konieczność innego podejścia terapeutycznego do schorzeń rozpoznanych u dziecka i dorosłego. Profesor A. Szkielkowska z Kajetan przedstawiła niezwykle ciekawy wykład na temat psychogennych zaburzeń głosu, podkreślając, że jest to zjawisko coraz częstsze. Następnie mgr A. Rosińska z Kajetan przedstawiła wyniki terapii sensorycznej u pacjentów jękających się. Trudności diagnostyczno-terapeutyczne w rzadkiej chorobie neurodegeneracyjnej na podstawie studium przypadku pacjenta Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu omówiła z kolei dr E. Włodarczyk z Kajetan. Natomiast prof. T. Murry ze Stanów Zjednoczonych wygłosił wykład na temat fałdów głosowych.

Sesja druga, której przewodniczył m.in. prof. W. Narożny, dotyczyła stanów nagłych w audiologii. Profesor Narożny z Gdańska przedstawił rys historyczny dotyczący badań nad nagłymi niedosłuchami czuciowo-nerwowymi oraz tryb leczenia NNCN. Wspomniał także o pracach członków Polskiego Towarzystwa Audiologicznego i Foniatrycznego nad opracowaniem jednolitego stanowiska dotyczącego postępowania diagnostyczno-leczniczego w NNCN, z uwzględnieniem polskich realiów medyczno-prawnych. Kolejnym bardzo ciekawym wystąpieniem była prezentacja prof. M. Śliwińskiej-Kowalskiej z Łodzi na temat zagrożenia związanego z narażeniem na hałas oraz metod leczenia pohałasowych uszkodzeń słuchu. Najczęściej tego typu uszkodzenie słuchu następuje po ekspozycji na hałas impulsowy, wystrzał z broni, głośną muzykę czy zabawki, krzyk dziecka (im młodsze dziecko, tym większe ryzyko uszkodzenia). Niedosłuch może być jednostronny lub obustronny, dodatkowo mogą mu towarzyszyć zawroty głowy oraz szum uszny. Pani Profesor podkreślała, że pacjent po nagłym urazie akustycznym czy z nagłą głuchotą wymaga szybkiej hospitalizacji. Kolejne dwie prace zaprezentowane w tej sesji dotyczyły oceny wyników leczenia chorych z nagłą głuchotą za pomocą terapii

tlenowej oraz sterydoterapii. Pierwszą z nich zaprezentowała dr H. Zielińska-Bliźniewska z Łodzi, natomiast drugą dr I. Niedziałek z Kajetan. Doktor Niedziałek stwierdziła, że pacjenci leczeni w IFPS większą poprawę słuchu (o ok. 20 dB) uzyskali w zakresie niskich częstotliwości. Podkreśliła także, że wiek pacjentów nie miał wpływu na wyniki leczenia, a większą skuteczność terapii odnotowano u mężczyzn niż u kobiet.

Podczas trwania sesji drugiej równolegle odbyły się warsztaty z fonochirurgii, gdzie część teoretyczną przedstawił prof. M. Hess oraz dr H. Mackiewicz-Nartowicz, natomiast praktyczną – prof. M. Hess, dr S. Fleischer, dr H. Mackiewicz-Nartowicz oraz dr P. Winiarski.

Sesja trzecia, której przewodniczyli prof. M. Misiołek i prof. Cz. Stankiewicz, dotyczyła chirurgii narządu głosu. Głównymi prelegentami byli prof. M. Hess z Niemiec, prof. M. Misiołek z Zabrza, prof. C. Stankiewicz z Gdańska, dr W. Wojnowski z Poznania, dr B. Miaśkiewicz z Kajetan, dr H. Mackiewicz-Nartowicz z Bydgoszczy oraz dr P. Winiarski z Bydgoszczy.

Podczas sesji czwartej, której przewodniczyli prof. P. Świdziński oraz dr J. Mierzwiński, prezentowano doniesienia oryginalne. Pierwszym wykładem wygłoszonym przez prof. Świdzińskiego z Poznania dotyczył przydatności testu elektrostymulacji w kwalifikacji do leczenia głuchoty przy użyciu implantu ślimakowego. Kolejnymi prelegentami były osoby z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu. Jako pierwszy wykład na temat zachowania słuchu u dzieci po wszczępieniu implantu ślimakowego zaprezentował dr hab. n. med. P. Skarżyński. Następnie dr A. Geremek-Samsownik omówiła wpływ zastosowania implantu ślimakowego na rozwój dzieci z dodatkowymi obciążeniami, a dr J. Kobosko zaprezentowała wyniki badań dotyczących poczucia stresu i objawów depresji u słyszących matek dzieci głuchych korzystających z implantu ślimakowego oraz matek dzieci z centralnymi zaburzeniami przetwarzania słuchowego. Pracę dotyczącą postrzegania dźwięków otoczenia w subiektywnej ocenie użytkowników implantów ślimakowych przed wszczępieniem i po aktywacji systemu implantu ślimakowego przedstawił mgr T. Wiśniewski. Następnie mgr M. Kruszyńska zaprezentowała ocenę trafności testu mającego na celu pomiar pamięci operacyjnej u pacjentów implantowanych. Kolejną prelegentką była mgr A. Pieczykolan, która mówiła na temat potencjałów czynnościowych wywołanych akustycznie i rejestrowanych za pomocą elektrod wewnątrzślimakowych u osób z implantem. Bardzo ciekawe rozwiązanie przeprowadzenia badania ABR przy użyciu zdalnego systemu z udziałem osób nieposiadających doświadczenia w zakresie wykonywania tego typu badań przedstawiła z kolei mgr I. Tomaszewska. Kolejną prelegentką – dr M. Ołdak zaprezentowała dwie prace dotyczące niedosłuchu uwarunkowanego genetycznie – wyniki sekwencjonowania eksomowego wśród polskich pacjentów z niedosłuchem, a także profil mutacji genu *TMPRESS3* wśród pacjentów z niedosłuchem.

Sesja piąta dotyczyła zaburzeń słuchu, głosu i mowy w wieku podeszłym. Przewodniczyli tej sesji prof. E. Niebudek-Bogusz oraz prof. A. Sekula. Prelegentami w tej sesji byli prof. E. Niebudek-Bogusz z Łodzi, prof. A. Sekula

z Poznania, prof. K. Morawski z Warszawy, dr K. Pilecka z Poznania, dr T. Przewoźny z Gdańska i dr M. Kałos z Poznania. Wykłady poświęcone były zagadnieniom takim jak: *presbyfonia*, *presbyacusis*, plastyczność mózgu w wieku podeszłym, komunikacja werbalna z pacjentem geriatrycznym, centralne zaburzenia słuchu u chorych z nadciśnieniem tętniczym oraz jakość życia po wszczępieniu implantu ślimakowego u osób po 60 roku życia.

Sesji plakatowej przewodniczyli dr W. Wojnowski oraz dr A. Garstecka. Zaprezentowano 20 plakatów o różnorodnej tematyce, w tym 11 z Instytutu Fizjologii i Patologii Słuchu. Plakat dotyczący oceny przetwarzania słuchowego u dzieci kształconych muzycznie zaprezentowała J. Stój z Lublina/Kajetan. Następnie prof. Świdziński przedstawił pracę dr A. Frankowskiej z Poznania dotyczącą wyników analizy porównawczej w zakresie oceny zdrowia przez dzieci niedosłyszące i słyszące. Mgr J. Rostkowska z Kajetan przedstawiła obserwacje dotyczące rozwoju językowego małego dziecka w opinii rodziców oraz omówiła specyfikę i efektywność treningu słuchowego przeznaczonego dla pacjentów ogłuchłych postlingwalnie zaopatrzonych w implant ślimakowy po 65 roku życia. Z kolei dr hab. P. Skarżyński z Kajetan przedstawił program badań przesiewowych słuchu u dzieci w wieku szkolnym na trzech kontynentach. Następnie dr M. Berent z Łodzi porównała wyniki badania słuchu pierwszego i drugiego poziomu referencyjnego w materiale Poradni Audiologicznej ICZMP w Łodzi, a dr I. Szlązak z Lublina przedstawiła analizę występowania niedosłuchu u dzieci z chorobami nerek. Mgr inż. E. Piłka z Kajetan zaprezentowała plakat dotyczący porównania kryteriów detekcji emisji otoakustycznych wywołanych trzaskiem w grupie dzieci w wieku 8–10 lat. Omówiła także pracę poświęconą powtarzalności emisji otoakustycznych produktów zniekształceń dla 10, 12 i 16 kHz. Dr R. Pepaś z Łodzi przedstawiła zastosowanie testu VHIT w diagnostyce układu równowagi u dzieci oraz ocenę stanu układu równowagi u dzieci z niedosłuchem typu odbiorczego. Trudnościom w diagnostyce i terapii zawrotów głowy i zaburzeń równowagi u dzieci w ocenie fizjoterapeuty poświęcona była z kolei praca dr A. Pyda-Dulewicz z Łodzi, a zastosowaniu manualnej terapii krtani w rehabilitacji zaburzeń czynnościowych głosu plakat dr E. Woźnickiej z Łodzi. Mgr N. Czajka z Kajetan zaprezentowała trzy tematy. Omówiła zagadnienia związane z treningiem słuchowym SPS-S u pacjentów z zaburzeniami koncentracji uwagi słuchowej współwystępującymi z centralnymi zaburzeniami przetwarzania słuchowego, następnie poruszyła temat związku pomiędzy artykulacją głosek dentalizowanych a wybranymi testami APD na podstawie wyników badań dzieci poddanych terapii Stymulacji Percepcji Sensorycznej metodą Skarżyńskiego (praca mgr A. Skoczylas z Kajetan). Przedstawiła także zagadnienie roli diagnozy psychologicznej w terapii SPS-S (praca mgr D. Grudzień). Dr A. Pluta z Kajetan mówiła o atypowej spoczynkowej aktywności mózgu u dzieci z ośrodkowymi zaburzeniami słuchu zarejestrowanej podczas badań z wykorzystaniem techniki resting-state fMRI. Z kolei mgr E. Marut (Lublin/Kajetan) przedstawiła temat dotyczący centralnego przetwarzania słuchowego u osób po 50 roku życia.

Podczas siódmej sesji, która miała miejsce następnego dnia i której przewodniczyli prof. G. Niedzielska oraz

prof. W. Konopka, omawiano problemy foniatryczno-audiologiczne wieku dziecięcego. Pierwszy wykład dotyczący zaburzeń głosu u dzieci wygłosiła prof. G. Niedzielska z Lublina. Następnie prof. W. Konopka z Łodzi przedstawił pracę dotyczącą szumów usznych u dzieci, a prof. J. Kuczkowski z Gdańska wygłosił wykład na temat leczenia niedosłuchów u dzieci. Z kolei dr J. Mierziński z Bydgoszczy omówił bardzo ciekawy przypadek kliniczny dziecka implantowanego obustronnie, u którego podczas drugiej implantacji usunięty został perlak wrodzony, a dr W. Wojnowski z Poznania zaprezentował przydatność analizy akustycznej w analizie głosu śpiewaczego u dzieci. Następnie dr S. Kędzierawska z Lublina przedstawiła doniesienia wstępne na temat zawrotów głowy w przewlekłym wysiękowym zapaleniu ucha środkowego u dzieci. Kolejną prelegentką była dr A. Reetz-Kolasińska z Poznania, która wygłosiła pracę poświęconą ototoksyczności aminoglikozydów stosowanych u niemowląt. Mgr K. Brzozowska (Lublin/Kajetany) oceniła natomiast przydatność i powtarzalność wyników testu AAST wykorzystywanego w badaniach przesiewowych słuchu u dzieci w wieku 5 lat.

Sesja ósma dotyczyła fizjoterapii w foniatrii i audiologii. Przewodniczyli jej prof. J. Olszewski, prof. M. Rogowski i prof. A. Hortis-Dzierzbicka. Omówione zostały możliwości postępowania fizjoterapeutycznego w audiologii i foniatrii, rehabilitacja szumów usznych oraz rola fizjoterapii w usprawnianiu obwodowego aparatu mowy u dzieci z rozszczepem podniebienia.

Podczas sesji dziewiątej – doniesień oryginalnych, której przewodniczyli prof. J. Kuczkowski oraz dr M. Drela, omówione zostały tematy takie jak: ocena testu skrętu szyi w badaniach obiektywnych u chorych z zawrotami głowy i/lub niedosłuchem (P. Niewiadomski z Łodzi), porównanie wyników testu VHIT w diagnostyce uszkodzeń kanałów półkolistych wykonywanego z użyciem dwóch wersji oprogramowania (H. Zielińska-Bliźniewska z Łodzi), Kwestionariusz *Voice-Related Quality of Life* jako nowe narzędzie oceniające wpływ jakości głosu na jakość życia – walidacja polskiej wersji kwestionariusza (E. Sielska-Badurek z Warszawy), a także fonowibrogram jako nowoczesna metoda obrazowania drgań fonacyjnych fałdów głosowych (K. Jędra z Warszawy). Następnie mgr N. Czajka

z Kajetany zaprezentowała ocenę skuteczności treningu słuchowego SPS-S prowadzonego u pacjentów z zaburzeniami koncentracji słuchowej współwystępującymi z centralnymi zaburzeniami przetwarzania słuchowego. Ostatnim prelegentem w tej sesji był mgr K. Anulewicz (Lublin/Kajetany), który przedstawił porównanie emisji otoakustycznych produktów zniekształceń nieliniowych i audiometrii tonalnej wysokich częstotliwości u osób dorosłych i w wieku podeszłym.

Dziesiąta sesja konferencji poświęcona była zaburzeniom połykania. Przewodniczyli jej prof. B. Wiskirska-Woźnica oraz dr H. Mackiewicz-Nartowicz. Pierwszym prelegentem był gość ze Stanów Zjednoczonych – prof. T. Murry, który zaprezentował bardzo ciekawy wykład dotyczący zaburzeń połykania u osób po radioterapii. Następnie o zaburzeniach połykania z punktu widzenia neurologa mówiła dr A. Potulska-Chronik z Warszawy. Zwróciła m.in. uwagę na to, że u młodych dziewcząt anoreksja często mylona jest z zaburzeniami połykania (dysfagia neurogena). Ciekawostką jest to, że zarówno prof. T. Murry, jak i dr A. Potulska-Chronik wspomnieli, że u pacjentów z zaburzeniami przełykania problem ten nie występuje podczas picia piwa, gdyż w przeciwieństwie do wody posiada ono w swoim składzie związek ułatwiający połykanie. Następnie dr A. Żebryk-Stopa z Poznania przedstawiła ciekawy wykład na temat zaburzeń połykania fazy ustno-gardłowej w praktyce klinicznej. Omówiono także wykorzystanie endoskopu giętkiego (FEES) do oceny zaburzeń fazy gardłowej połykania (dr B. Jamróz z Warszawy) oraz rehabilitację mowy i połykania po subtotalnej operacji języka (dr H. Owczarzak z Bydgoszczy).

W drugim dniu konferencji oprócz sesji naukowych odbyły się również warsztaty dotyczące nowoczesnych technik badania narządu głosu, które poprowadzili prof. P. Świński, mgr M. Just oraz prof. A. Szkiełkowska.

Reasumując, X Konferencja Naukowo-Szkoleniowa Sekcji Audiologicznej i Sekcji Foniatrycznej Polskiego Towarzystwa Otorynolaryngologów – Chirurgów Głowy i Szyi w Bydgoszczy dostarczyła wielu ciekawych informacji, przydatnych w codziennej praktyce laryngologiczno-audiologiczno-foniatrycznej.